

EURÓPSKE FÓRUM ALPBACH

V malebnom prostredí nevelkej tyrolskej dediny Alpbach neďaleko Innsbrucku sa každoročne koná zaujímavé stretnutie vysokoškolských pedagógov, vedeckých pracovníkov, umelcov a študentov z desiatok krajín všetkých svetadielov. Jeho oficiálny názov je Európske fórum Alpbach — Medzinárodné vysokoškolské týždne. Tohto roku to bolo už 22. stretnutie a zúčastnilo sa na ňom vyše 600 pozvaných alebo prihlásených predstaviteľov rôznych vedeckých a umeleckých disciplín. Trvalo od 19. augusta do 6. septembra, pričom vlastný pracovný program bol rozvrhnutý približne na 2 týždne. Ostatné dni boli venované rekreácii a exkurziám.

Ako vidieť, Európske fórum má pozoruhodnú tradíciu a záujem oň z roka na rok vzrastá. Sčasti je to dané azda aj tým, že rakúskemu kolégiu, ktoré Európske fórum organizuje (a ktoré má odbočky vo viacerých iných krajinách) vychádzajú v ústrety rôzne nadácie a umožňujú mu financovať aj účasť takých záujemcov, ktorí by si z vlastných prostriedkov nemohli hradiť nákladný pobyt v rekreačnom Alpbachu. Predsa však hlavným zdrojom príťažlivosti je zrejme predovšetkým zaujímavý a bohatý program Fóra a nemenej i vysoká odborná úroveň referátov a diskusií. Pre vedenie jednotlivých pracovných skupín a rovnako aj pre spoločné plenárne zasadania zabezpečuje kolégium popredných odborníkov z rôznych krajín. Okrem toho pripravuje i hodnotné koncerty a výtvarné a knižné výstavy (tohto roku to bola výstava angažovaného umenia od Goyu až po súčasnosť), takže Alpbach sa v čase vysokoškolských týždňov stáva svojráznym vedeckým a kultúrnym centrom.

Tohto roku boli účastníci podľa odborného zamerania a záujmu rozdelení do 11 pracovných skupín. Prvé dve z nich boli filozofické — filozofia v súčasnej spoločnosti a Hegel medzi Východom a Západom. Ďalšie boli venované nasledovným témam: postavenie cirkvi v súčasnej a budúcej spoločnosti; nové formy vedeckej komunikácie v matematike a fyzike; komunikácia a reč u zvierat a človeka; výskum a tvorba verejnej mienky; reforma medzinárodných menových vzťahov; integrácia a svetová súťaž; európske divadlo: program a prax; maliarstvo a fotografia v moderne; tabu vo svetovej hudbe.

Ako vidieť, program bol neobyčajne bohatý, svoje témy si tu mohli nájsť práve tak filozofi ako ekonómovia, sociológovia, prírodovedci alebo teoretici umenia.

Pracovné skupiny sa schádzali spravidla dopoludnia, a to každý deň okrem nedele. V niektorých skupinách bolo okolo 15—20 účastníkov, v iných okolo 30—40. Mohlo by sa zdať, že každodenné schôdzovanie počas dvoch týždňov sa stalo nevyhnutne únavným a azda i nezaujímavým. Nebolo to tak, a to najmä z dvoch dôvodov: po prvé preto, že diskusie v krúžkoch viedli skúsení a dôkladne erudovaní odborníci, ktorým popri náležitej odbornosti spravidla nechýbal ani vtip, po druhé preto, že sa striktnie dodržiavalo nepísané pravidlo nečítať vopred pripravené referáty, ale iba voľne, improvizovane debatovať. Taktó sa až do konca zachoval pomerne živý záujem a dobrá nálada.

Program na popoludňajšie plenárne zasadania pripravila zvyčajne niektorá z pra-

covných skupín na tému, ktorá mohla byť zaujímavá aj pre príslušníkov iných odborov. Raz to bola prednáška s diskusiou, inokedy polemika vybraných odborníkov rôznych orientácií za spoluúčasti pléna alebo jednoducho informácia o pozoruhodných výsledkoch a problémoch daného odboru. Aj plenárne schôdze mali spravidla neoficiálny a nekonvenčný ráz. Atmosféra, ktorá vládla napr. počas prednášky štátneho ministra Veľkej Británie lorda Chalfonta o súčasných politických problémoch a konfliktoch, pripomínala skôr tlačovú konferenciu ako schôdzu vedeckých bádateľov a pedagógov. Takáto polorekreačný ráz Európskeho fóra je iste tiež jednou z tých črt, ktoré ho robia prítlačivým.

Pracovnú skupinu venovanú problémom filozofie v súčasnej spoločnosti viedli Dr. Walter Kaufmann, profesor na Princetonskej univerzite v USA a Dr. Thomas Ellwein, profesor politických vied na univerzite vo Frankfurte. Odlišné zameranie týchto dvoch predsedajúcich vo veľkej miere ovplyvnilo povahu diskusie. Ak prof. Kaufmann orientoval diskusiu viac k fundamentálnym filozofickým problémom a k metodologickým interpretáciám, prof. Ellwein uprednostňoval sociologické témy. Tento svár dvoch rôznych orientácií nebol vždy na ošoh diskusii (hoci bol občas zdrojom oživenia a vtipných kontraverzií), pretože sa hodne času muselo venovať vyjasňovaniu tematiky, ktorá by bola pre všetkých prijateľná. Takto si prišli na svoje aj filozofi so sklonom k sémantickej analýze filozofického jazyka, pretože sa ukázala nejednotnosť i v chápaní niektorých základných filozofických pojmov. Zdá sa, že spor medzi existencialistickým poňatím filozofie a tzv. analytickou filozofiou je jedným z centrálnych problémov súčasného filozofického pohybu na Západe. Na analogické problémy v rámci marxistickej filozofie vo svojich diskusných vystúpeniach poukázal pracovník Filozofického ústavu ČSAV s. Vladimír Zeman. Tejto problematiky sa sčasti dotýkal i príspevok autora tejto zprávy.*

Medzi predsedajúcimi druhého filozofického krúžku — Hegel medzi Východom a Západom — bol popri známych heglológoch prof. Erichovi Heintelovi z viedenskej univerzity a prof. Herbertovi Marcusem z kalifornskej univerzity USA aj československý znalec Hegla prof. Jindřich Zelený. Na programe — pravda, popri špeciálnych príspevkoch k interpretácii Heglových textov — boli aj také otázky ako: prečo sa Hegel stáva v marxizme opäť aktuálnym? Marxova a marxistická kritika Hegla, jej počiatky a etapy; moderný výklad Marxovej kritiky Hegla; Heglov význam pre západnú filozofiu a sociológiu a pod. Veľmi aktívne si v tomto krúžku počnala viacčlenná skupina českých filozofov, v ktorej popri prof. Zelenom boli prof. Vojtech Tlustý, prof. Jaroslav Klofáč, dr. Irena Michňáková a i. Práca tohto krúžku bola v určitom zmysle prípravou pre nadchádzajúci heglovský kongres v Prahe.

Na práci niektorých iných pracovných skupín sa zúčastňovali aj ďalší hostia z Československa. Bol tam napr. režisér Otomar Krejča, spisovateľ Bohumil Hrabal a i. Bolo by užitočné, keby sa v budúcnosti mohla zabezpečiť väčšia účasť slovenských vedeckých a kultúrnych pracovníkov, pretože Európske fórum v Alpbachu dáva serióznu príležitosť nahliadnúť do svetovej vedy a kultúry, nadviazať vedecké kontakty a priateľstvá. Treba povedať, že na Európske fórum prichádza i zo západných krajín veľa progresívnych vedcov, že postoj k predstaviteľom marxistickej vedy je tu veľmi tolerantný a atmosféra veľmi vhodná na užitočný dialóg a demonštrovanie pozitívnych výsledkov socialistickej vedy a kultúry.

J. S.

* Príspevok J. Strinku uverejňujeme v tomto čísle Filozofie.